МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Завдання та вправи
з навчальної дисципліни
"УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)"

для іноземних студентів
усіх напрямів підготовки
денної форми навчання

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.

Протокол № 9 від 19.03.2013 р.

Укладач Карікова Н. М.

З-13 Завдання та вправи з навчальної дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" для іноземних студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання / укл. Н. М. Карікова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 48 с. (Укр. мов.)

Призначено для вивчення української мови іноземними студентами, які вже мають базовий рівень знань із російської мови. Вміщено тексти на економічно-правову тематику, а також спеціально підібрані завдання і вправи, систематичне виконання яких допоможе іноземним студентам підготуватися до складання іспиту з даної навчальної дисципліни.

Рекомендовано для іноземних студентів усіх напрямів підготовки денної форми навчання.

Вступ

Пропоновані завдання та вправи призначено для іноземних студентів, які вивчають українську мову за професійним спрямуванням. Вони розраховані на іноземних студентів, які вже мають базовий рівень знань з російської мови.

Увесь матеріал складається з 33 текстів, до кожного з яких дібрано відповідні завдання та вправи. Тексти (подані російською та українською мовами) мають економічно-правову тематику, адже за фахом сьогоднішні студенти ХНЕУ – майбутні економісти.

Матеріал і структура завдань спрямовані на оволодіння достатнім для розуміння й відтворення економічних текстів словниковим запасом, на формування в іноземних студентів навиків правильного читання, письма, говоріння. Систематичне опрацювання матеріалу збірника допоможе студентам якнайкраще підготуватися до складання іспиту з дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)". Частину завдань (наприклад, переклад і переказ тексту українською мовою, вивчення нових українських слів або економічних термінів) студенти можуть виконувати як самостійну роботу. Граматичні завдання до текстів студенти матимуть змогу опрацьовувати під час практичних занять із викладачем.

Автор сподівається, що завдання та вправи, представлені в методичних рекомендаціях, стануть у нагоді тим, хто хоче на належному рівні оволодіти українською мовою за професійним спрямуванням.

Завдання та вправи до тексту № 1

1. Прочитайте текст.

Абсолютні права – суб'єктивні права, носіям яких (фізичним і юридичним особам) протистоїть невизначене коло певним чином зобов'язаних осіб абсолютні права реалізуються в абсолютних правовідносинах. Абсолютними є правовідносини власності, авторства на твори науки, літератури й мистецтва, на винаходи, відносини щодо таких благ, як життя, здоров'я, честь, гідність тощо. Тим чи іншим абсолютні права кореспондують відповідні абсолютні суб'єктивні обов'язки, зміст яких полягає в утриманні кожної особи від порушення названих прав.

Абсолютне суб'єктивне право здійснюється особистою діяльністю його носія або уповноваженою ним особою у випадках, передбачених законом. Це, однак, не означає, що абсолютні права є безмежними. Їх носій має також дотримуватися правил, які встановлюють межі здійснення абсолютного суб'єктивного права. Наприклад, власник, здійснюючи свої права, зобов'язаний не завдавати шкоди навколишньому природньому середовищу, не порушувати прав та захищених законом інтересів громадян, юридичних осіб і держави.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Носій – носитель.
Особа – лицо.
Невизначений – неопределенный.
Коло – круг.
Певним чином – определенным образом.
Правовідносини – правовые отношения.
Власність – собственность.
Винахід – изобретение.
Обов'язок – обязанность.
Порушення – нарушения.
Випадок – случай.
Безмежний – безграничный.
Здійснення – осуществление.
Шкода (*завдати шкоди*) – вред (причинить вред).

3. Замініть крапки відповідними словами, що подані після слова *довідка*:

За фактами **…** виборчого законодавства органи прокуратури відкрили дев'ять кримінальних справ. **…** – вища моральна зобов'язаність, що стала внутрішньою якістю і стимулом вільної поведінки особистості, це органічна необхідність, що узгоджує особисті й суспільні інтереси. Розрізняють **…** приватну, комунальну і державну залежно від того, чи речі (майно) належать приватній особі, громаді чи державі. Технічне рішення, що є новим, корисним у господарській діяльності і може бути практично застосоване, має назву **…** . Припинення роботи японських заводів може завдати **…** автомобілебудівній галузі в Європі та Америці.

Довідка: обов'язок, власність, порушення, шкода, винахід.

4. Складіть простий план до тексту.

5. Користуючись планом, перекажіть текст "Абсолютні права".

Завдання та вправи до тексту № 2

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Антимонопольный комитет – государственный орган со специальным статусом, целью деятельности которого является обеспечение государственной защиты конкуренции в предпринимательской деятельности.

Антимонопольный комитет выполняет следующие задачи:

- осуществляет государственный контроль за соблюдением законодательства о защите экономической конкуренции на принципах равенства субъектов хозяйствования перед законом и приоритета прав потребителей, предотвращает, обнаруживает и пресекает нарушения законодательства о защите экономической конкуренции;
- контролирует по концентрации, согласовывает действия субъектов хозяйствования и регулирует цены (тарифы) на товары, которые производятся (реализуются) субъектами естественных монополий;
- способствует развитию добросовестной конкуренции;

• осуществляет методическое обеспечение применения законодательства о защите экономической конкуренции.

Антимонопольный комитет Украины осуществляет свою деятельность согласно Конституции Украины, законов Украины "О защите экономической конкуренции", "О защите от недобросовестной конкуренции", другим законам и нормативно-правовым актам, которые приняты в соответствии с этими законами. Если международным договором установлены иные правила, чем те, которые содержатся в законодательстве Украины, то применяются правила международного договора.

2. Випишіть із тексту словосполучення *прикметник + іменник*. Визначте число, рід і відмінок прикметників, наприклад:

антимонопольний комітет – прикметник чоловічого роду, однина, називний відмінок.

3. Складіть тезовий план до перекладеного тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Антимонопольний комітет" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 3

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Безналичные расчеты – денежные расчеты между различными субъектами хозяйственной деятельности, осуществляемые без применения наличных денег путем перечисления определенных сумм со счета плательщика на счет кредитора в банке или путем зачета взаимных требований. Безналичные расчеты осуществляются с помощью векселей, чеков, кредитных карточек, заменяющих наличные деньги, а также путем зачета взаимных требований и клиринговых расчетов.

Существуют следующие формы безналичного расчета: расчеты платежными поручениями, по аккредитиву, чеками, расчеты по инкассо, а также расчеты в иных формах, которые предусмотрены законом. В соответствии с этим законом устанавливаются банковские правила и применяемыми в банковской практике обычаи делового оборота.

Безналичные расчеты осуществляются преимущественно платежными требованиями за отгруженные (отпущенные) товары, а также при помощи платежных поручений, расчетных чеков, аккредитивов. Безналичные расчеты платежными требованиями предполагают предварительный или последующий акцепт. Отказ от акцепта может быть полным или частичным с указанием мотивированных причин отказа. Стороны по договору вправе избрать и установить в договоре любую из указанных форм расчетов.

2. Складіть простий план до перекладеного тексту.

3. Перекажіть текст "Безготівкові розрахунки" українською мовою.

4. Випишіть із тексту підкреслені слова. Перекладіть їх українською мовою. Зверніть увагу на те, що в українській мові, на відміну від російської, у загальних назвах іншомовного походження приголосні звичайно не подвоюються. Доберіть іще 10 слів на це правило.

Російська мова	*Українська мова*
сумма	сума
аккредитив	…
…	…

Завдання та вправи до тексту № 4

1. Прочитайте поданий текст.

Безмитне ввезення – ввезення на територію даної держави товарів, цінностей та інших предметів без сплати митних зборів і податків.

На відміну від умовно-безмитного ввезення, звільнення від сплати митних платежів у разі безмитного ввезення є безумовним і поширюється на деякі товари, предмети особистого користування громадян, недорогі подарунки, включно з тими, що пересилаються в міжнародних поштових відправленнях та ін.

Режим безмитного ввезення традиційно встановлюється через потребу ввезення в країну товарів, які не виробляються на її території, або виробляються в недостатньому кількісному та якісному асорти-

ментах, та з метою активізації національного підприємництва за допомогою залучення його до умов світової конкуренції з іноземними виробниками.

Сьогодні на захист безмитного ввезення наводиться і той аргумент, що його застосування сприяє створенню змішаних і спільних підприємств, розвитку гуманітарного обміну. Право на безмитне ввезення предметів офіційного користування мають дипломатичні та консульські представництва іноземних держав, міжнародні міжурядові організації та представництва держав при цих організаціях. Безмитне ввезення іноземних товарів є також однією з форм преференційного режиму.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Безмитний – беспошлинный.
Ввезення – ввоз.
Сплата – уплата.
Податок – налог.
На відміну від – в отличие от.
Звільнення – освобождение.
Безумовний – безусловный.
Особистий – личный.
Користування – использование.
Потреба – необходимость.
Якісний – качественный.
Залучення – вовлечение.
Виробник – производитель.
Захист – защита.
Сприяти – способствовать.

3. Зі слів і словосполучень, поданих нижче, складіть і запишіть речення:

1) погодився надати, продукції, Україні, значну квоту на, Європейський союз, безмитне ввезення в ЄС, аграрної;

2) вартістю не більше, обмеження на, діє, у країнах ЄС, безмитне ввезення, 300 – 450 євро на людину, товарів;

3) українській стороні, в 2 – 4 рази, вдалося домовитися про, збільшення квот на, аграрного, безмитну торгівлю, експорту;

4) в ЄС, а також, отримає можливість, 12 тисяч тонн яловичини, Україна, безмитно експортувати, 40 тисяч тонн свинини;

5) дозволяє, на суму, із недавнього часу, товарів, митний кодекс, в, безмитне ввезення, до 300 євро або 1 000 євро, Україну.

4. Складіть тезовий план до тексту.

5. Перекажіть текст "Безмитне ввезення" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 5

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Биржа фондовая – учреждение, основную деятельность которого составляет организация регулярного рынка ценных бумаг и иных финансовых инструментов.

Фондовые биржи возникли в XVI веке. Первой биржей со значительным оборотом фондовых ценностей была биржа в Амстердаме (основана в 1608 г.), которая получила репутацию крупнейшего центра биржевой торговли государственными долговыми обязательствами (Испании, Португалии, Англии и Франции) и муниципальными облигациями (прежде всего отдельных провинций и городов Голландии). Помимо этого на бирже в Амстердаме обращались частные ценные бумаги, в том числе голландских Ост- и Вест-Индских компаний. Как самостоятельный вид финансовой деятельности фондовые биржи выступают лишь с конца XVIII в. с распространением акционерной формы собственности.

Биржа фондовая – профессиональный участник рынка ценных бумаг, осуществляющий деятельность по организации торговли. Членами биржи могут быть профессиональные участники рынка ценных бумаг, при этом участниками торговли являются члены биржи, имеющие лицензию на осуществление брокерской и (или) дилерской деятельности. Непосредственное заключение биржевых сделок совершается через уполномоченных лиц – участников торговли. Фондовая биржа должна иметь не менее 20 членов, и размер ее собственного капитала не может быть менее 600 тыс. евро.

2. Випишіть із перекладеного тексту десять іменників, до кожного з них доберіть прикметники. Запишіть отримані словосполучення, узгоджуючи прикметники з іменниками в роді та числі, наприклад:

біржа + фондова = фондова біржа; *діяльність + фінансовий = фінансова діяльність*.

3. Складіть простий план до перекладеного тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Біржа фондова" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 6

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Виды конституций – это подразделения конституций в виде классификационных групп в зависимости от способа, времени их принятия и характера действия, объема конституционного регулирования, характера изменения и других критериев.

По содержанию конституции бывают идеологическими (предназначенными, главным образом, для пропагандистских целей), конституциями власти (устанавливающими и распределяющими властные функции) и конституциями человека (в центре которых находится человек, его права и свободы).

По времени принятия обычно выделяют старые конституции (конституции первого поколения), принятые в XVIII – XIX вв. и продолжающие действовать, и современные конституции (так называемые конституции второго поколения), принятые во второй половине XX в. Продолжительность действия конституции позволяет выделять постоянные и временные, принятые на определенный срок.

Характер действия конституции дает основание для выделения юридических и фактических конституций. Юридическая конституция может не совпадать с фактической. Последняя отражает реальный порядок осуществления государственной власти, который может соответствовать или не соответствовать должному порядку, устанавливаемому юридической конституцией.

В зависимости от порядка изменения все конституции подразделяются на гибкие и жесткие. Основанием для классификации консти-

туций по этому признаку может служить политический режим, форма правления, государственно-территориальное устройство и др.

2. Випишіть із тексту підкреслені синтаксичні конструкції з прийменником *по***. Перекладіть їх українською мовою.** Зверніть увагу на те, що російським конструкціям із прийменником *по* в українській мові часто відповідають синтаксичні конструкції з іншими прийменнками (або без них). Запам'ятайте переклад таких прийменникових конструкцій:

по поручению – *за дорученням*;
по собственному желанию – *за власним бажанням*;
по возможности – *по можливості*;
по вопросам экономики – *з питань економіки*;
по поводу чего – *з приводу чого*;
по предложению – *на пропозицію*;
по служебным делам – *у службових справах*;
по ошибке – *через помилку (помилково)*;
по истечении времени – *після закінчення часу*;
по объему – *обсягом*.

3. Складіть тезовий план до перекладеного тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Види конституцій".

Завдання та вправи до тексту № 7

1. Прочитайте текст.

Всесвітня торговельна організація (інша назва: Світова організація торгівлі, **СОТ**) – це провідна міжнародна економічна організація, членами якої вже є 157 країн, на частку яких припадає більше 96 % обсягів світової торгівлі.

Функціями СОТ є встановлення правил міжнародної системи торгівлі і вирішення спірних питань між країнами-членами, що підписані близько під 30-ма угодами організації. Після приєднання ряду країн, які зараз є кандидатами на вступ, у рамках СОТ здійснюватиметься майже весь світовий торговельний обіг товарів та послуг.

За останні роки значно розширилася сфера діяльності СОТ, яка на сьогодні далеко виходить за рамки власне торговельних стосунків. СОТ є потужною і впливовою міжнародною структурою, здатною виконувати

функції міжнародного економічного регулювання. Членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство.

Процеси створення, становлення і розширення СОТ не були простими та однозначними. Хоча за останні 30 років масив загальних правил СОТ надзвичайно зріс, СОТ усе ще базується на принципі двосторонніх переговорів між членами з метою взаємного відкриття їх ринків. Члени СОТ, формулюючи вимоги до країн-претендентів стосовно доступу до їх ринків, відстоюють інтереси власних підприємств, захищаючи таким чином власне виробництво та робочі місця. Тому переговорний процес, як правило, є непростим і тривалим.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Провідний – ведущий.
Міжнародний – международный.
Обсяг – объем.
Світовий – всемирный.
Угода – соглашение.
Приєднання – присоединение.
Послуга – услуга.
Потужний – мощный.
Впливовий – влиятельный.
Регулювання – регулирование.
Обов'язковий – обязательный.
Умова – условие.
Господарство – хозяйство.
Створення – создание.
Становлення – становление.
Загальний – общий.
Підприємство – предприятие.
Виробництво – производство.

3. Доберіть до поданих іменників прикметники. Запишіть утворені словосполучення, узгоджуючи прикметники з іменниками в роді та числі, наприклад: *угода + міжнародний = міжнародна угода*.

Іменники: угода, обсяг, послуги, підприємство, кандидат, умова, господарство, процес, члени, регулювання.

Прикметники: міжнародний, загальний, наданий, потужний, новий, обов'язковий, світовий, переговорний, провідний, економічний.

4. Складіть простий план до тексту.

5. Перекажіть текст "Всесвітня торговельна організація", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 8

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Гарантийное письмо – документ, излагающий характер и объем обязательств, которые принимает на себя поручитель в части определенных условий контракта, например условий транспортировки, платежа; может быть истребовано банком, если товарно-распорядительные документы, представленные к оплате по аккредитиву, не вполне соответствуют предусмотренным условиям.

Гарантийное письмо особенно широко практикуется в торговом мореплавании. Если, например, при погрузке судна возникает спор о действительном количестве принимаемого на его борт груза, то грузоотправитель с целью получения "чистого" коносамента может выдать капитану судна гарантийное письмо с выражением готовности принять на себя претензии по количеству груза, установленному в порту назначения. Подобным же образом поступают и в случае претензий к упаковке, маркировке, качественному состоянию груза.

Гарантийное письмо содержит обязательство грузоотправителя возместить перевозчику ущерб, который он может понести в результате включения в коносамент неточных сведений относительно марок, массы, количества или внешнего состояния груза.

2. Випишіть із тексту підкреслені дієслова. Перекладіть їх українською мовою. Змініть дієслова за особами та числами за таким прикладом:

дієслово виникати

особа	*однина*	*множина*
1 особа	*я* виникаю	*ми* виникаємо
2 особа	*ти* виникаєш	*ви* виникаєте
3 особа	*він, вона* виникає	*вони* виникають

3. Складіть тезовий план до перекладеного тексту.

4. Перекажіть текст "Гарантійний лист" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 9

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Государственный банк – банк, который находится в собственности государства и управляется государственными органами. Различают два вида государственных банков: центральные банки и государственные коммерческие банки.

Центральные банки ряда стран являются государственными банками и, соответственно, их капитал, имущество принадлежит государству, что позволяет им осуществлять свою политику и операции в соответствии с требованиями национальной экономики, а не с целью получения прибыли. Центральные банки осуществляют регулирование экономики, надзор над деятельностью коммерческих банков, оказывают влияние на международные финансовые отношения, обеспечивают финансирование государственных программ.

Государственные коммерческие банки обеспечивают проведение политики государства в области кредитования хозяйства, оказывают влияние на инвестиционные, посреднические и расчётные операции, а через них и на экономическое состояние клиентуры. Они обслуживают важнейшие отрасли хозяйства, определяющие положение страны в системе международных экономических отношений, кредитование которых недостаточно выгодно частному капиталу.

2. Складіть тезовий план до перекладеного тексту.

3. Перекажіть текст "Державний банк" українською мовою.

4. Змініть дієслова *здійснювати, обслуговувати* **за особами та числами, користуючись поданим зразком:**

дієслово отримувати

особа	*однина*	*множина*
1 особа	*я* отримую	*ми* отримуємо
2 особа	*ти* отримуєш	*ви* отримуєте
3 особа	*він, вона* отримує	*вони* отримують

Завдання та вправи до тексту № 10

1. Прочитайте текст.

Декларáція податкова – офіційна заява платника податків про отримані ним за певний період прибутки та розповсюджувані на них податкові знижки та пільги.

Податкова декларація визначається як документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених Податковим кодексом) контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку. Митні декларації прирівнюються до податкових декларацій для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань.

Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною. На основі податкової декларації і чинних податкових ставок податковий орган здійснює контроль за величиною податку, що підлягає сплаті. Платник податку на прибуток подає разом із відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність у порядку, передбаченому для подання податкової декларації.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Податковий – налоговый.
Заява – заявление.
Платник – плательщик.
Прибуток – доход.
Пільга – льгота.
Нарахування – начисления.
Зобов'язання – обязательство.
(*На*) *користь* – (в) пользу.
Митний – таможенный.
Додаток – приложение.
Невід'ємний – неотъемлемый.
Чинний – действующий.
Звітність – отчетность.

3. Поєднайте стрілочками слова, що розташовані у двох колонках. Звертайте увагу на рід і число іменників:

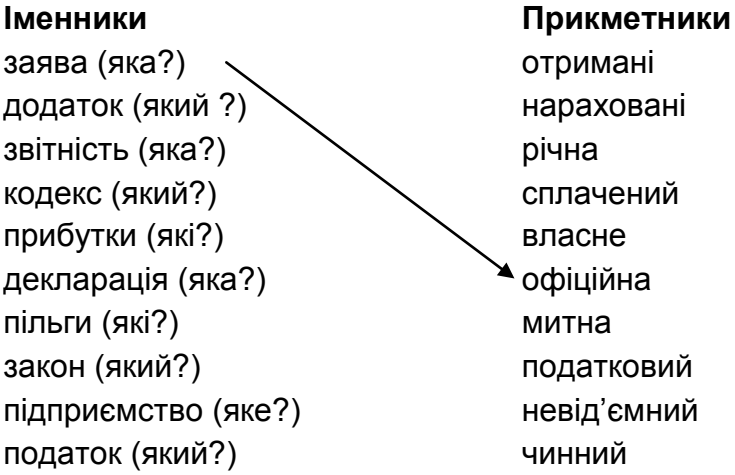

4. Складіть простий план до тексту.

5. Користуючись планом, перекажіть текст "Декларація податкова".

Завдання та вправи до тексту № 11

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Докуме́нт (от лат. *documentum* – образец, свидетельство, доказательство) – материальный (электронный) объект, содержащий информацию в зафиксированном виде и специально предназначенный для ее передачи во времени и пространстве.

Важный вид документов – различные удостоверения, которые подтверждают личность человека, его принадлежность к какой-либо организации или разрешение заниматься определённой деятельностью.

Запись информации на различных носителях по установленным правилам называется документированием и представляет собой процесс создания и оформления документов. При документировании необходимо учитывать действующие нормы законодательства, компетенцию автора и соблюдать общегосударственные правила составления и оформления документа. Для автоматизации обработки документов с XX века широко используются компьютеры.

На протяжении истории носители информации менялись. Носителем информации может быть глиняная табличка, бумага, перфокарта, фотоплёнка, дискета, магнитная лента, компакт-диск и т. п. Документы содержат информацию, являющуюся ценным ресурсом и важным эле-

ментом деловой деятельности. Системный подход к управлению, создаваемому на предприятии документами, позволяет создать информационный ресурс о деловой деятельности, а также обеспечить подотчетность всех заинтересованных лиц.

2. Випишіть із перекладеного тексту якісні прикметники. Утворіть можливі ступені порівняння прикметників, наприклад:

важливий – важливіший, більш/менш важливий, найважливіший, найбільш/найменш важливий, щонайважливіший, якнайважливіший.

3. Складіть тезовий план до тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Документ".

Завдання та вправи до тексту № 12

1. Прочитайте текст.

Економічна культура – сукупність прогресивних гуманістичних матеріально-духовних досягнень людей у різних сферах соціально-економічної діяльності.

Відповідно до поділу виробництва на матеріальне й духовне, розрізняють такі ж типи економічної культури. Матеріальний тип економічної культури охоплює сукупність речей, виробничих процесів, відносин людини і природи, різноманітні об’єкти власності, різні види економічних відносин між людьми в усіх сферах суспільного відтворення. Духовний тип економічної культури – сукупність економічних знань, виробничого досвіду і навичок, економічне мислення.

Складовими економічної культури є культура в межах окремих економічних підсистем – продуктивних сил, організаційно-економічних та техніко-економічних відносин, економічної власності та господарського механізму.

Рівень економічної культури залежить від типу економічної системи, якості життя, прогресу технологічного та суспільного способів виробництва.

Економічна культура спирається на такі соціальні цінності, як справедливість, рівність, повага, престиж, солідарність, злагода, порядок тощо. Економічна культура – це також продукти діяльності соціальних

інститутів, які належать до економічної сфери, і продукти функціонування соціальних груп, що входять до соціальної сфери.

2. Випишіть із перекладеного тексту десять прикметників, визначте їхній рід, число й відмінок.

3. Складіть тезовий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Економічна культура", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 13

1. Прочитайте текст.

Житлови́й фонд – сукупність усіх житлових приміщень незалежно від форм власності, включаючи житлові будинки, спеціалізовані будинки (гуртожитки, готелі-притулки, будинки маневреного фонду, житлові приміщення з фондів житла для тимчасового поселення змушених переселенців та осіб, визнаних біженцями, спеціальні будинки для самотніх людей похилого віку, будинки-інтернати для інвалідів, ветеранів та інші), квартири, службові житлові приміщення, інші житлові приміщення в інших будівлях, придатні для проживання.

Житловий фонд становить складний інженерний комплекс, який складається з житлових будинків, систем водопостачання та водовідведення, теплоенергетичного обладнання; автоматичних засобів управління та експлуатації; різноманітних мереж комунікацій; протипожежного, ліфтового, санітарно-технічного та іншого устаткування.

Житловий фонд України – національне надбання багатьох поколінь людей і становить майже 25 % основних засобів країни.

2. Запам’ятайте нові українські слова.

Житловий – жилищный.
Сукупність – совокупность.
Приміщення – помещение.
Тимчасовий – временный.
Самотній – одинокий.
Похилий (*люди похилого віку*) – пожилой (люди преклонного возраста).

Придатний – пригодный.

Водопостачання – водоснабжение.

Водовідведення – водоотведение.

Обладнання (*устаткування*) – оборудование.

Мережа – сеть.

Надбання – достояние.

3. Використовуючи подані слова, утворіть словосполучення за схемою: *іменник* + *іменник*, наприклад: *сукупність* + *приміщення* = *сукупність (кого? чого?) приміщень:*

1) сукупність, приміщення; 2) використання, ресурси; 3) надбання, покоління; 4) мережа, комунікації; 5) фонд, житло; 6) поселення, особа; 7) форма, власність; 8) система, водопостачання; 9) обладнання, територія; 10) звітність, підприємство.

4. Складіть тезовий план до тексту.

5. Користуючись планом, перекажіть текст "Житловий фонд".

Завдання та вправи до тексту № 14

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Инвестиции (от лат. *investio* – облачаю) – денежные средства, целевые банковские вклады, паи, акции и другие ценные бумаги, технологии, машины, оборудование, лицензии, в том числе и на товарные знаки, кредиты, любое другое имущество или имущественные права, интеллектуальные ценности, вкладываемые в объекты предпринимательской и других видов деятельности в целях получения прибыли (дохода) и достижения положительного социального эффекта.

Различают внутренние и заграничные инвестиции. Долгосрочные инвестиции связаны с осуществлением капитального строительства в форме нового строительства, а также реконструкции, расширения и технического перевооружения действующих предприятий и объектов непроизводственной сферы. Такие работы приводят к изменению сущности объектов, на которых они осуществляются, а затраты, производимые при этом, не являются издержками отчетного периода по их

содержанию; с приобретением зданий, сооружений, оборудования, транспортных средств и других отдельных объектов (или их части) основных средств; с приобретением земельных участков и объектов природопользования, активов нематериального характера.

Инвестиции подразделяются на финансовые и реальные. Финансовые инвестиции – вложения в финансовые инструменты, то есть вложения в акции, облигации, другие ценные бумаги и банковские депозиты.

2. Заповніть пропуски відповідними словами, що подані після слова *довідка*:

Інвести́ція – господарська операція, яка передбачає **…** основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно. Інвестиції **…** на капітальні, фінансові та реінвестиції. Інвестиційний менеджмент – це процес управління інвестиційною **…** . Оці́нка інвести́цій – оцінка можливих майбутніх витрат і доходів, що **…** в результаті інвестицій у даний проект протягом очікуваного терміну його дії. Така оцінка допомагає прийняти рішення про те, чи варто вкладати **…** в даний проект.

Довідка: поділяються, придбання, діяльністю, ресурси, можуть виникнути.

3. Складіть простий план до перекладеного тексту.

4. Перекажіть текст "Інвестиції" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 15

1. Прочитайте текст.

Інформатиза́ція (англ. *Informatisation*) – сукупність взаємопов’язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Під інформатизацією розуміють процес широкомасштабного використання ІТ у всіх сферах соціально-економічного, політичного і культурного життя суспільства з метою підвищення ефективності використання інформації і знань для управління, задоволення інформаційних потреб громадян, організацій і держави і створення передумов переходу держави до інформаційного суспільства.

Предметна область інформатизації територіального рівня включає:

- інформатизацію законодавчої та виконавчої влади;
- інформаційну підтримку діяльності господарчих суб'єктів регіону;
- інформатизацію процесів управління соціальною сферою;
- інформатизацію процесів ефективного природокористування та охорони навколишнього середовища.

2. Використовуючи подані слова, утворіть словосполучення за схемою: *прикметник* + *іменник*, наприклад: *виробничий + процес = виробничий процес:*

1) виробничий, процес; 2) інформаційний, технології; 3) комунікаційний, техніка; 4) широкомасштабний, використання; 5) культурний, життя; 6) територіальний, рівень; 7) організаційний, процеси; 8) інформаційний, мережа; 9) ефективний, управління; 10) соціальний, сфера.

3. Складіть тезовий план до тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Інформатизація".

Завдання та вправи до тексту № 16

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Кодификация – изменение содержания правового регулирования, придание ему комплексного системного характера. В современном понимании кодификация является высшей формой систематизации, обеспечивающей коренную переработку действующего законодательства в той или иной сфере регулируемых им отношений и придающая ему на этой основе новое качество.

Кодификация выступает как средство (способ) совершенствования и упорядочения законодательства и проводится с той целью, чтобы объединить и систематизировать апробированные временем действующие установления, уточнить их содержание и изложить с соблюдением требований законодательной стилистики и законодательной техники.

Принципиально выгодная особенность кодификации состоит в том, что она обеспечивает выполнение в правовой системе двух задач:

- упорядочивает законодательство;
- качественно совершенствует его.

Кодификация в этом смысле является не только высшей формой систематизации, но и высшей формой правотворчества. Кодификация

всегда преследует установление новых норм, отвечающих в наибольшей мере потребностям общественной практики, устраняющих пробелы и дефекты в правовом регулировании и обладающих качеством оптимальных регуляторов в данных условиях. В результате кодификации принимается сводный кодификационный акт.

По своему характеру и значению кодификация может быть всеобщей отраслевой и специальной.

2. Запишіть подані числівники словами, узгодьте їх з іменниками, наприклад: *132 (студент) – сто тридцять два студенти*:

203 (банк), 19 (відділення), 156 (працівник), 1 840 (картка), 492 (наказ), 897 (іноземець), 12 (кредит), 63 (журнал), 35 (директор), 8 570 (гривня).

3. Складіть простий план до перекладеного тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Кодифікація".

Завдання та вправи до тексту № 17

1. Прочитайте текст.

Кредитоспроможність – це такий фінансовий стан підприємства, який дає змогу отримати кредит і своєчасно його повернути.

У світовій банківській практиці під час вирішення питання про надання кредиту оцінка кредитоспроможності здійснюється за цілою низкою найважливіших напрямів.

Прийняття рішення щодо кредитування є результатом сприятливої чи несприятливої оцінки кредитоспроможності клієнта. Думка кредитора про ступінь кредитоспроможності позичальника формується під впливом трьох самостійних аналітичних блоків:

- загальне уявлення про клієнта;
- аналіз фінансового стану клієнта;
- аналіз ефективності використання кредитного капіталу.

Критерії оцінки фінансового стану позичальника встановлюються кожним банком самостійно за допомогою внутрішнього положення щодо проведення активних операцій та методики проведення оцінювання

фінансового стану позичальника. Також ураховуються вимоги "Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями".

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Кредитоспроможність – кредитоспособность.
Стан – состояние.
Змога (*можливість*) – возможность.
Своєчасний – своевременный.
Повертати – возвращать.
Вирішення – решение.
Низка (*питань*) – ряд (вопросов).
Сприятливий – благоприятный.
Позичальник – заемщик.
Уявлення – представление.
Використання – использование.
Внутрішній – внутренний.
Ураховувати – учитывать.
Вимога – требование.
Відшкодування – возмещение.
Втрата – потеря.

3. Заповніть пропуски відповідними словами, що подані після слова *довідка***:**

Європейський Союз планує розширити **…** Міжнародного валютного фонду найближчим часом. Компанія "Аеросвіт" **…** кошти за невикористані квитки. **…** це суб'єкт кредитних відносин, який отримав у тимчасове користування грошові кошти на умовах повернення, оплатності, строковості. Серед проблем, які необхідно вирішувати в першу чергу, – **…** податку на додану вартість. Збільшення пенсійного віку – це **…** часу.

Довідка: кредитоспроможність, позичальник, повертає, вимога, відшкодування.

4. Складіть простий план до перекладеного тексту.

5. Перекажіть текст "Кредитоспроможність" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 18

1. Прочитайте поданий текст. Перекладіть його українською мовою.

Ликвидность банка (англ. *bank liquidity*) – способность банка обеспечить своевременное и полное исполнение своих обязательств.

Управление ликвидностью банка направлено на предотвращение и устранение как недостатка, так и излишка ликвидности. Недостаточная ликвидность может привести к неплатежеспособности банка, а чрезмерная может неблагоприятно повлиять на его доходность.

Коэффициентный метод анализа ликвидности является наиболее простым. Он включает:

1. Определение состава, периодичности расчета и предельных значений показателей ликвидности.

3. Анализ и оценку состояния показателей ликвидности на основе:

- сравнения фактических значений показателей с нормативными, предельными;
- анализа динамики фактических значений показателей;
- осуществления факторного анализа изменений фактических значений.

4. Выбор способов устранения несоответствий, установленных на основе проведенного анализа.

Состав показателей ликвидности определяется каждым банком, исходя из специфических факторов, влияющих на ликвидность конкретного банка.

2. Використовуючи подані слова, утворіть словосполучення за схемою: *іменник + іменник*, наприклад: *ліквідність + банк = ліквідність (кого? чого?) банку:*

1) ліквідність, банк; 2) виконання, обов’язок; 3) управління, ліквідність; 4) метод, аналіз; 5) визначення, склад; 6) оцінка, стан; 7) порівняння, значення; 8) аналіз, динаміка; 9) вибір, способи; 10) усунення, невідповідність.

3. Складіть простий план до перекладеного тексту.

4. Користуючись планом, перекажіть текст "Ліквідність банку".

Завдання та вправи до тексту № 19

1. Прочитайте текст.

Матеріальні цінності в бухгалтерському обліку – це сировина й матеріали, покупні напівфабрикати і комплектувальні вироби, тара і тарні матеріали; паливо; будівельні матеріали й обладнання для установлення; малоцінні і швидкозношувані предмети, спецодяг і спецвзуття. Вони характерні тим, що мають великий обсяг первинних (фактичних) даних, які треба збирати і обробляти, притому велика кількість реквізитів часто повторюється.

Термін "товарно-матеріальні цінності" за економічним змістом відповідає терміну "запаси". Відповідно, основні засоби до складу товарно-матеріальних цінностей не включаються.

Матеріальні цінності підлягають списанню якщо вони:

а) непридатні для подальшого використання;

б) виявлені в результаті інвентаризації як недостача;

в) морально застарілі;

г) фізично зношені;

д) пошкоджені внаслідок аварії чи стихійного лиха (за умови, що відновлення їх є неможливим або економічно недоцільним і вони не можуть бути реалізовані).

Крім того, списанню підлягають будівлі, споруди, що мають бути знесені у зв’язку з будівництвом нових об’єктів, а також такі, що зруйновані внаслідок атмосферного впливу й тривалого використання.

2. Випишіть із тексту підкреслені слова. Користуючись "Словником економічних термінів", напишіть визначення до кожного з цих слів.

3. Складіть тезовий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Матеріальні цінності", використовуючи план.

Завдання та вправи до тексту № 20

1. Прочитайте поданий текст. Перекладіть його українською мовою.

Международный кредит – движение ссудного капитала в сфере международных экономических отношений, связанное с предоставлением валютных и товарных ресурсов на условиях возвратности, срочности, обеспеченности и уплаты процентов.

Функции международного кредита:

- перераспределение ссудного капитала между странами мира для обеспечения расширенного воспроизводства, выравнивая национальную прибыль в среднюю;
- экономия издержек обращения в сфере международных расчетов путем использования кредитных средств (тратт, векселей, чеков, переводов и других), развития и ускорения безналичных платежей;
- ускорение концентрации и централизации капитала благодаря использованию иностранных кредитов;
- регулирование экономики.

Международный кредит играет двойную роль в развитии производства: положительную и отрицательную. С одной стороны, кредит обеспечивает непрерывность воспроизводства и его расширение. Он способствует интернационализации производства и обмена, углублению международного разделения труда. С другой стороны, международный кредит усиливает диспропорции общественного воспроизводства, стимулируя скачкообразное расширение прибыльных отраслей, сдерживает развитие отраслей, в которые не привлекаются иностранные заемные средства.

2. Зі слів, поданих нижче, складіть і запишіть речення. Перевірте себе за текстом "Міжнародний кредит":

1) відіграє, кредит, виробництва, негативну, міжнародний, як, у, позитивну, розвитку, так, і, роль;

2) безперервність, одного, відтворення, з, боку, і, кредит, його, забезпечує, розширення;

3) та, він, обміну, сприяє, виробництва, поглибленню, праці, міжнародного, поділу, інтернаціоналізації;

4) міжнародний, з, боку, кредит, другого, посилює, суспільного, диспропорції, відтворення;

5) позикові, він, розвиток, стримує, в, галузей, не, які, залучаються, кошти, іноземні.

3. Складіть простий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Міжнародний кредит" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 21

1. Прочитайте текст.

Неустойка – визначена законом або договором грошова сума або інше майно, яке боржник повинен сплатити кредиторові в разі невиконання або неналежного виконання свого зобов'язання.

Неустойка є одним із найпоширеніших видів забезпечення виконання зобов'язання. По-перше, підстави для стягнення неустойки та її розмір, як правило, визначають самі сторони, а по-друге, для її стягнення немає необхідності доводити наявність збитків, достатньо самого факту порушення договору.

Неустойка може бути встановлена у твердій сумі, у відсотках до суми всього невиконаного зобов'язання або до його частини, у формі додаткового платежу.

Неустойка буває двох видів:

- законна, тобто безпосередньо передбачена в конкретному нормативному акті;
- договірна, тобто така, умови стягнення і розмір якої визначили самі сторони під час укладання договору.

Якщо законом передбачений розмір неустойки, умови, а іноді й порядок її стягнення, то ці вимоги є імперативними, і сторони не можуть зменшувати розмір неустойки чи відмовлятися від її стягнення. Законодавець інколи визначає вищу і нижчу межу неустойки.

Якщо неустойка встановлюється в договірному порядку, то домовленість про неустойку має бути оформлена письмово, оскільки порушення письмової форми в цьому випадку має наслідком недійсність неустойки як виду забезпечення виконання зобов'язання.

2. Запам’ятайте нові українські слова.

Майно – имущество.
Боржник – должник.
Забезпечення – обеспечение.
Підстава – основание.
Доводити – доказывать.
Наявність – наличие.
Збитки – убытки.
Порушення – нарушение.
Відсоток – процент.
Передбачений – предвиденный.
Умова – условие.
Стягнення – взыскание.
Межа – граница.
Домовленість – договоренность.

3. Використовуючи подані слова, утворіть словосполучення за схемою: *іменник + іменник*, наприклад: *стягнення + неустойка = стягнення (кого? чого?) неустойки:*

1) стягнення, неустойка; 2) порушення, домовленість; 3) укладання, договір; 4) наявність, збитки; 5) майно, боржник; 6) забезпечення, право; 7) відсоток, податок; 8) умова, реалізація; 9) визначення, межа; 10) підстава, відповідальність.

4. Складіть простий план до тексту.

5. Користуючись планом, перекажіть текст "Неустойка".

Завдання та вправи до тексту № 22

1. Прочитайте поданий текст. Перекладіть його українською мовою.

Объект международного права – материальные и нематериальные блага, действия или воздержание от действий, не относящиеся исключительно к внутренней компетенции государств, по поводу которых субъекты международного права могут вступать в правоотношения.

Объект международного права – это все то, на что воздействует международное право. Таким образом, объект международного права следует отличать от предмета международного права, то есть от самих международных правоотношений.

Объект международного права учитывается при делений международного права на отрасли. Так, дипломатическое право представляет собой группу норм и принципов, которые не только регулируют отношения государств в области дипломатических отношений, но и определяют статус дипломатических представительств; международное морское право охватывает не только правоотношения по поводу использования морей и океанов, но и устанавливает режим морских пространств. Объектом международного права не может являться все то, на что не воздействует международное право (так, национальное законодательство не может выступать в качестве объекта международного права, поскольку при его принятии государства пользуются исключительным суверенитетом).

2. Заповніть пропуски відповідними словами, що подані після слова *довідка*:

Під предметом (об'єктом) міжнародних відносин розуміють особливий вид соціальних відносин – міжнародні відносини, що мають міждержавний **…** Міжнародні відносини, їхній стан і тенденції глибоко **…** на міжнародне право. Було б неправильним стверджувати, що міжнародне право "обслуговує" міжнародні відносини, але безсумнівно воно враховує **…** міжнародного співтовариства. Серед об'єктів правового регулювання сучасним міжнародним правом все більшого значення **…** загальнолюдські, або глобальні проблеми. У їх вирішенні зацікавлені всі держави незалежно від їхнього географічного розташування, політичної, військової або економічної **….** Практика діяльності держав у вирішенні глобальних проблем має безсумнівні **…** .

Довідка: набувають, досягнення, характер, впливають, інтереси і потреби, значимості.

3. Складіть тезовий план до перекладеного тексту.

4. Перекажіть текст "Об'єкт міжнародного права" українською мовою.

Завдання та вправи до тексту № 23

1. Прочитайте текст.

Оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення та утримання податків у країні, визначення їхніх розмірів і ставок, відповідних об'єктів та кола юридичних і фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню, а також порядок сплати податків.

Законодавство більшості держав розрізняє такі основні форми (типи) оподаткування:

- прогресивне;
- опосередковане;
- пропорційне;
- пряме.

Прогресивне оподаткування – побудоване на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання доходу, що оподатковується.

Опосередковане оподаткування – належить до найпоширенішої форми оподаткування у ряді країн (Великобританія, США та інших), за якою податок стягується у вигляді надбавок до цін на товари, роботи й послуги.

Пропорційне оподаткування – нарахування і сплата податку з доходу здійснюється однаковими частинами, незалежно від розміру доходів платника.

Пряме оподаткування – полягає в обчисленні та сплаті податків, що їх безпосередньо накладають на майно і доходи платників (юридичних і фізичних осіб), на відміну від оподаткування опосередкованого.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Оподаткування – обложение налогом.
Коло – круг.
Юридичний – юридический.
Фізичний – физический.
Особа – лицо, особа.
Підлягати – обеспечение.
Опосередкований – опосредованный, косвенный.
Збільшення – увеличение, прибавление.

Нарахування – начисление.

Незалежно від – независимо от.

Безпосередньо – непосредственно.

3. Запишіть подані числівники словами, узгодьте їх з іменниками, наприклад: *35 (країна) – тридцять п'ять країн*:

35 (країна), 12 (особа), 603 (об'єкт), 18 (держава), 4 (тип), 27 (частина), 99 (платник), 1 382 (банкомат), 708 (підприємець), 16 (керівник).

4. Складіть простий план до перекладеного тексту.

5. Перекажіть текст "Партнерство соціальне", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 24

1. Прочитайте текст.

Партнерство соціальне – це система взаємозв'язків між представниками найманих працівників (переважно професійними спілками) – з одного боку, роботодавцями та їх об'єднаннями – з другого, і державою та органами місцевого самоврядування – з третього, що виражається у взаємних консультаціях, переговорах і примирних процедурах на взаємоузгоджених принципах з метою дотримання прав та інтересів працівників, роботодавців і держави.

До основних принципів соціального партнерства відносять: дотримання норм законодавства; повноважність представників сторін; рівноправ'я сторін у свободі вибору і обговоренні питань, які складають вміст колективних договорів і відносин; добровільність сторін у прийнятті на себе зобов'язань; систематичність контролю і відповідальність за виконання зобов'язань.

Термін "соціальне партнерство" з'явився вперше в промислово-розвинених країнах Заходу в кінці XIX ст., в умовах зародження виробничої демократії. Після Другої світової війни в трудовому законодавстві країн Заходу почали все більше закріплюватися поступки роботодавців найманим працівникам, у вигляді надання останнім права на участь в управлінні виробництвом. В окремих країнах Заходу з'явилися спільні робочі ради на виробництві, функціонування яких було законодавчо закріплене. Ці ради почали називатися органами соціального партнерства.

Намагання подолати протиріччя між працею і капіталом сприяли створенню спеціальних організацій, однією з яких стала в 1919 р. Міжнародна організація праці (МОП). Одним з головних факторів виникнення соціального партнерства стала науково-технічна революція, в результаті якої підвищилися вимоги до якості робочої сили, з'явилася потреба в гуманізації відносин між найманими працівниками і роботодавцями. Сьогодні найдієвіші системи соціального партнерства функціонують у багатьох європейських країнах, а саме: в Ірландії, Австрії, Бельгії, Швеції, Німеччині, Франції тощо.

2. Випишіть із тексту підкреслені дієслова. Поставте їх у форму інфінітива. Змініть дієслова за особами та числами.

3. Випишіть із перекладеного тексту якісні прикметники. Утворіть можливі ступені порівняння прикметників, наприклад:

професійний – професійніший, більш/менш професійний, найпрофесійніший, найбільш/найменш професійний, щонайпрофе-сійніший, якнайпрофесійніший.

4. Складіть простий план до перекладеного тексту.

5. Перекажіть текст "Партнерство соціальне", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 25

1. Прочитайте поданий текст. Перекладіть його українською мовою.

Правовая культура – общий уровень знаний и объективное отношение общества к праву; совокупность правовых знаний в виде норм, убеждений и установок, создаваемых в процессе жизнедеятельности и регламентирующих правила взаимодействия личности, социальной, этнической, профессиональной группы, общества, государства и оформленных в виде законодательных актов.

Правовая культура проявляется в труде, общении и поведении субъектов взаимодействия. Формируется под воздействием системы культурного и правового воспитания и обучения.

В зависимости от носителя правовой культуры различают три ее вида:

- правовая культура общества;

- правовая культура личности;
- правовая культура группы.

Правовая культура общества – это разновидность общей культуры, представляющая собой систему ценностей, достигнутых человечеством в области права и относящихся к правовой реальности данного общества: уровню правосознания, режиму законности и правопорядка, состояния законодательства, состояния юридической практики и др. Высокий уровень правовой культуры является показателем правового прогресса. Культура общества является результатом социально-правовой активности отдельных личностей, коллективов и других субъектов права; она выступает отправным моментом, базой для такого рода активности и в целом для правовой культуры личности.

2. Випишіть із тексту підкреслені слова. Перекладіть їх українською мовою. Користуючись "Словником економічних термінів", напишіть визначення до кожного з цих слів.

3. Складіть тезовий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Правова культура", використовуючи план.

Завдання та вправи до тексту № 26

1. Прочитайте поданий текст. Перекладіть його українською мовою.

Профессиональные союзы (профсоюзы) – добровольное общественное объединение граждан, связанных общими производственными, профессиональными интересами по роду их деятельности, создаваемое в целях представительства и защиты их социально-трудовых прав и интересов. Профсоюзы – это массовые общественные организации трудящихся всех профессий без различия расы, национальности, пола, религиозных убеждений и т. д. Компонент политической системы общества. Призваны защищать экономические, социально-культурные права и интересы работников. Каждый, достигший возраста 14 лет и осуществляющий трудовую (профессиональную) деятельность, имеет право по своему выбору создавать профсоюзы для защиты своих интересов, вступать в них, заниматься профсоюзной деятельностью и

выходить из профсоюзов. Это право реализуется свободно, без предварительного разрешения.

Профсоюзы имеют право создавать свои объединения (ассоциации) по отраслевому, территориальному или иному учитывающему профессиональную специфику признаку – общеукраинские объединения профсоюзов, межрегиональные объединения профсоюзов, территориальные объединения организаций профсоюзов. Профсоюзы, их объединения (ассоциации) имеют право сотрудничать с профсоюзами других государств, вступать в международные профсоюзные и другие объединения и организации, заключать с ними договоры, соглашения.

Профсоюзы независимы в своей деятельности от органов исполнительной власти, органов местного самоуправления, работодателей, их объединений (союзов, ассоциаций), политических партий и других общественных объединений, им не подотчетны и не подконтрольны.

2. Заповніть пропуски відповідними словами, що подані після слова *довідка*:

Первинна профспілкова організація – добровільне об'єднання членів профспілки, які, як правило, **…** на одному підприємстві, в установі, організації незалежно від форми власності і виду господарювання або у фізичної особи, яка використовує найману працю, або забезпечують себе роботою самостійно, або навчаються в одному навчальному закладі. Профспілкова організація створюється в установі, організації, на підприємстві, **…** за наявності не менше трьох членів профспілки або трьох працівників, які бажають утворити профспілкову організацію. Якщо в трудових **…** є менше ніж три члени профспілки, то вони входять до складу найближчої територіальної профспілкової організації. Первинна профспілкова організація вважається створеною, якщо її члени прийняли рішення про її **…** та повідомили вищий орган профспілки про своє приєднання до Профспілки. Первинна профспілкова організація **…** про свою приналежність до профспілки відповідний територіальний орган юстиції та роботодавця. Первинна профспілкова організація керується у своїй діяльності **…** , вимогами Статуту Профспілки, програмними документами і рішеннями профспілкових органів.

Довідка: створення, працюють, чинним законодавством, колективах, в навчальному закладі, повідомляє.

3. Складіть простий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Профспілкові організації", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 27

1. Прочитайте текст.

Ринкова ціна встановлюється безпосередньо на ринку під впливом співвідношення попиту і пропозиції. Іноді таку ціну називають вільною; вона не встановлюється спеціальними органами, не нав'язується згори.

Ціна є важелем встановлення пропорцій у господарстві в умовах конкуренції. Якщо в країні панує монополія державної власності на засоби виробництва, ціна втрачає роль регулятора економіки, перестає бути поряд з конкурентною боротьбою рушійною силою розвитку виробництва.

Ринкова ціна не може бути встановлена урядовим декретом чи указом президента країни. Для цього мають бути об'єктивні умови:

- демонополізація економіки на основі проведення приватизації;
- наявність конкурентного середовища;
- створення необхідних умов для підприємництва, розвитку всіх легальних форм господарювання.

Основні чинники зростання продуктивності праці є одночасно і чинниками зниження ціни. До них слід віднести:

- зростання технічної оснащеності праці;
- підвищення культурно-технічного рівня і кваліфікації працівників;
- поліпшення організації виробництва і праці;
- використання матеріальної заінтересованості.

Визначальний вплив на активність дії перелічених чинників має науково-технічний прогрес. Найсприятливіші умови для зниження цін мають ті країни, в яких успішно реалізуються головні напрями науково-технічного прогресу: прискорений розвиток науки, виникнення нових знарядь праці та застосування нової технології, поява нових предметів праці.

2. Випишіть із тексту підкреслені слова. Користуючись "Словником економічних термінів", напишіть визначення до кожного з цих слів.

3. Визначте рід і число поданих нижче іменників. До кожного з них доберіть відповідні прикметники, наприклад: *ціна – жіночий рід, однина; ринкова ціна.*

Попит, пропозиції, монополія, виробництво, умови, економіка, середовище, працівники, зниження, предмет.

4. Складіть простий план до тексту.

5. Перекажіть текст "Ринкова ціна", використовуючи план.

Завдання та вправи до тексту № 28

1. Прочитайте текст.

Робо́че мі́сце – це первинна ланка виробництва, зона прикладання праці одного або кількох (якщо робоче місце колективне) виконавців, визначена на підставі трудових та інших чинних норм і оздоблена необхідними засобами для трудової діяльності.

Залежно від рівня механізації праці виконавців розрізняють три види робочих місць:

- робочі місця ручної праці, де один або декілька виконавців виконують операції за допомогою різних знарядь праці;
- механізовані робочі місця, де виконавець впливає на предмет праці за допомогою механізованого інструмента або машини, праця котрих визначається і спрямовується робітником;
- автоматизовані робочі місця, де робота здійснюється механізмами, що виконують усі технологічні операції у заздалегідь встановленій послідовності. Роль виконавця тут – регламентувати робочий процес згідно із заданою технологією.

Планування робочого місця передбачає раціональне розміщення у просторі матеріальних елементів виробництва, зокрема устаткування, технологічного та організаційного оснащення, а також робітника. Робоче місце має робочу, основну і допоміжну зони. В основній зоні, яка обмежена досяжністю рук людини в горизонтальній і вертикальній площинах, розміщуються засоби праці, що постійно використовуються в

роботі. У допоміжній зоні розміщуються предмети, котрі застосовуються рідко. Механізми, пристрої, інструменти і матеріали на робочому місці розміщують так, щоб під час роботи не доводилось робити зайвих рухів. Ручний інструмент, який беруть правою рукою, повинен лежати праворуч, а той, що беруть лівою рукою, – ліворуч.

Під час виконання робіт обов'язково слід додержуватись усіх правил техніки безпеки і виробничої санітарії.

2. Запам'ятайте нові українські слова.

Ланка – звено.
Праця – работа (труд).
Виконавець – исполнитель.
Оздоблений – оснащенный.
Рівень – уровень.
Знаряддя (*праці*) – орудие (труда).
Впливати – воздействовать.
Послідовність – последовательность.
Передбачати – предусматривать.
Розміщення – размещение.
Обмежений – ограниченный.
Зайвий (зайві рухи) – лишний (лишние движения).
Безпека – безопасность.

3. Використовуючи подані слова, утворіть словосполучення за схемою: *прикметник + іменник*, наприклад: *робочий + місце = робоче місце:*

1) робочий, місце; 2) трудовий, норми; 3) механізований, інструмент; 4) ручний, праця; 5) технологічний, операція; 6) трудовий, діяльність; 7) раціональний, розміщення; 8) основний, зона; 9) вертикальний, площина; 10) зайвий, рухи.

4. Складіть тезовий план до тексту.

6. Користуючись планом, перекажіть текст "Робоче місце".

Завдання та вправи до тексту № 29

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Санкции международные – особая форма политической ответственности государства за совершенные им международные преступ-

ления, выражающаяся в ограничении юрисдикции государства, совершившего агрессию (ограничение численности или запрет содержания вооруженных сил, послевоенная оккупация или отторжение части территории, временное ограничение суверенитета и т. д.).

Принудительные меры подобного рода могут применяться государствами индивидуально или коллективно в порядке самообороны, а также международными организациями в случаях нарушения (или угрозы нарушения) мира и безопасности. В соответствии с Уставом ООН в случае существования любой угрозы миру и безопасности, любого нарушения мира или акта агрессии по решению Совета Безопасности ООН государствами – членами ООН – могут быть предприняты меры, не связанные с использованием вооруженных сил: полный или частичный разрыв экономических отношений, железнодорожных, морских, воздушных, почтовых, телеграфных, радио- или других средств сообщения, а также разрыв дипломатических отношений либо действия с применением воздушных, морских или сухопутных сил, включая военные демонстрации, блокаду и др.

Применение санкций имело место по решению Совета Безопасности в отношении Южно-Африканской Республики; в период после второй мировой войны международные санкции применялись в отношении Германии и Японии; вооруженные санкции предпринимались в отношении Ирака, совершившего акт агрессии против Кувейта, и т. д.

2. Зі слів, поданих нижче, складіть і запишіть речення. Перевірте себе за текстом "Санкції міжнародні":

1) особливою, санкції, політичної, є, злочини, скоєні, міжнародні, формою, за, відповідальності, держави, нею, міжнародні;

2) в, міжнародні, агресію, юрисдикції, виражаються, санкції, обмеженні, держави, вчинила, яка;

3) заходи, порядку, в, колективно, застосовуватися, примусові, можуть, або, державами, індивідуально, самооборони;

4) порушення, також, вживаються, безпеки, примусові, міжнародними, заходи, у, організаціями, миру, і, випадках.

3. Складіть простий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Санкції міжнародні" українською мовою, користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 30

1. Прочитайте текст.

Те́ндер (англ. *Tender* – пропозиція) – конкурентна форма розміщення замовлення на закупівлю товарів, надання послуг чи виконання робіт відповідно до наперед визначених у документації умов, в узгоджені терміни на принципах змагальності, справедливості й ефективності.

Сучасний тендер становить спосіб розміщення державного замовлення на поставку товарів або виконання будь-яких робіт. Тобто тендер – це конкурс, де змагаються кілька компаній на право постачати який-небудь товар, проводити роботи або надавати послуги.

Проведенням такого заходу займається тендерний комітет, орган, який створюється замовником. Тендерний комітет у своїй роботі повинен керуватися положеннями Закону України про держзакупівлі і нормативними актами. Саме тендерний комітет із числа учасників торгів, які в установлений термін подали свої заявки – тендерні пропозиції, обирає виконавця замовлення. При виборі переможця має діяти принцип прозорості, відкритості, неупередженості та об’єктивності.

Тендери можуть проводитися у вигляді відкритих торгів, закритих торгів, запиту цінових пропозицій, двоступеневих торгів, закупівель у одного учасника. Основним способом закупівель є відкритий тендер, де можуть брати участь будь-які постачальники, які відгукнулися на оголошення про проведення тендеру. Таке оголошення замовник зобов’язаний розмістити в головному інформаційному бюлетені "Вісник державних закупівель", крім того, подібну інформацію можна знайти на спеціальних інтернет-ресурсах.

2. Випишіть із тексту підкреслені слова. Зверніть увагу на написання цих іменників, що пишуться з двома літерами **н**, відповідно до правил української мови. Випишіть із російсько-українського словника ще 10 слів на це правило.

3. Запам’ятайте нові українські слова.

Пропозиція – предложение.
Замовлення – заказ.
Надання – предоставление.
Змагальність – состязательность.
Виконання – исполнение.

Створювати – создавать.

Керуватися – руководствоваться.

Переможець – победитель.

Закупівля – покупка.

Постачальник – поставщик.

Положення – положение.

Обирати – выбирать.

Запит – запрос.

Проведення – проведение.

Оголошення – объявление.

4. Складіть тезовий план до тексту.

5. Перекажіть текст "Тендер", використовуючи план.

Завдання та вправи до тексту № 31

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Уста́вный фонд – совокупность материальных (вещевых) и денежных средств и других нематериальных ценностей, которые являются постоянным взносом его основателей – участников в созданное ими хозяйственное общество с целью обеспечения деятельности предприятия и получение на этой основе прибыли.

Взносами основателей и участников общества в материальной форме есть дома, сооружения, оборудование и другие материальные ценности; в денежной форме – денежные ресурсы и ценные бумаги; в форме нематериальных ценностей – все виды имущественных прав. Уставный фонд может пополняться за счет части прибыли от хозяйственной деятельности, а также дополнительных взносов участников.

Порядок внесения и оценка вкладов каждого основателя в уставный фонд определяются учредительскими документами. Стоимость имущества при этом оценивают по ценам, которые сложились на период учреждения предприятия или соответственно соглашению между участниками. Для оценки товарно-материальных ценностей, которые вносят в уставный фонд, составляют соответствующую комиссию из участников предприятия. Вместе с тем такую оценку при организации общего предприятия осуществляют в договорных ценах с учетом цен мирового рынка. За постановлением совета основателей участники общества

могут вносить вклады частями или единовременно. Этот же совет может принять специальное постановление об увеличении или уменьшении уставного фонда. Увеличение его происходит лишь после внесения всеми участниками своих вкладов (оплаты акций), кроме случаев, предусмотренных Законом страны "О хозяйственных обществах". Уменьшение уставного фонда общества в случае возражения со стороны его кредиторов не допускается.

2. Заповніть пропуски відповідними словами, що подані після слова *довідка***:**

Для створення та початку діяльності підприємства потрібен стартовий капітал. Цю функцію **…** статутний фонд. Статутний фонд – це сукупність грошових коштів та майна, необхідних для організації та початку функціонування ***…*** . Статутний фонд створюється внесенням вкладів **…** і може поповнюватися за рахунок прибутку від господарської діяльності підприємства. Вкладом до фонду можуть бути всі види **…** – будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності. Строки, розмір, **…** та оцінка вкладів кожного засновника до статутного фонду обумовлюються в засновницьких документах. Вартість майна, яку **…** учасники до статутного фонду, визначають за цінами, що діють на час створення підприємства. Оцінка **…** як в українській, так і в іноземній валюті в перерахунку за курсом Національного банку України. До моменту реєстрації підприємства, яке функціонує, **…** із його учасників зобов'язаний внести до статутного фонду не менше 30 % коштів.

Довідка: вносять, майна, виконує, порядок внесення, здійснюється, підприємства, кожний, засновниками

3. Складіть простий план до тексту.

4. Перекажіть текст "Статутний фонд", користуючись планом.

Завдання та вправи до тексту № 32

1. Прочитайте текст.

Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів фінансового забезпечення щодо функціонування підприємств та

досягнення ними поставлених цілей, тобто це така практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення його результатів.

Фінансове забезпечення управління здійснюється за такими основними напрямами:

1) фінансове прогнозування та планування;

2) аналіз та контроль підприємницької діяльності;

3) поточна фінансово-економічна робота.

Фінансове прогнозування та планування є однією з найважливіших ділянок фінансової роботи підприємства. На цій стадії фінансової роботи визначається загальна потреба у грошових коштах для забезпечення нормальної виробничо-господарської діяльності та важливість одержання таких коштів.

За ринкових умов підприємство самостійно визначає напрями використання та розмір прибутку, який залишається в його розпорядженні після сплати податків. Метою складання фінансового плану є визначення фінансових ресурсів, капіталу та резервів на підставі прогнозування величини фінансових показників: власних оборотних коштів, амортизаційних відрахувань, прибутку суми податку.

2. Запам’ятайте нові слова.

Діяльність – деятельность.
Прогнозування – прогнозирование.
Досягнення – достижение.
Поліпшення – улучшение.
Здійснюється – осуществляется.
Ділянка – участок.
Визначається – определяется.
Підстава – основа.
Показник – показатель.
Потреба – потребность.
Забезпечення – обеспечение.
Важливість – важность.
Відрахування – отчисления.

3. Визначте рід і число поданих нижче іменників. До кожного з них доберіть відповідні прикметники, наприклад: *діяльність – жіночий рід, однина; фінансова діяльність.*

Діяльність, метод, забезпечення, підприємство, поліпшення, податки, робота, напрям, кошти, прогнозування.

4. Складіть тезовий план до тексту.

5. Перекажіть текст "Фінансова діяльність", використовуючи план.

Завдання та вправи до тексту № 33

1. Прочитайте поданий текст, перекладіть його українською мовою.

Ча́стная со́бственность – одна из форм собственности, которая подразумевает защищённое законом право физического или юридического лица, либо их группы на предмет собственности.

К частной собственности относят индивидуальную, корпоративную, акционерную и любую другую негосударственную форму собственности.

Особой формой частной собственности являлась античная форма собственности, земельные участки при которой могли продаваться, дариться и обмениваться, но только согражданам. При этом государство могло ограничивать размеры земельных участков, находящихся в собственности у граждан. Античная форма собственности была распространена во всех греческих государствах древности, кроме Спарты и Крита, где была установлена государственная собственность на землю. В V – III вв. до н. э. появилась частная собственность и в Риме, где она долгое время сосуществовала с родовой собственностью.

Частный собственник вправе поступать со своей собственностью по своему усмотрению (продавать, дарить, завещать и тому подобное) без согласования с публичными властями (государственными или муниципальными органами, их представителями). Потому иногда частная собственность рассматривается как противоположность государственной и муниципальной собственности.

Институты частной собственности по мере развития общества усложняются, но она является неотъемлемой частью рыночной экономики.

Переход права собственности на имущество из государственной (муниципальной) в частную собственность называется приватизацией. Обратный переход называется национализацией.

2. Випишіть із тексту підкреслені синтаксичні конструкції з прийменником *по*. Перекладіть їх українською мовою. Запам'ятайте переклад таких прийменникових конструкцій:

по вашему (своему) усмотрению – *за вашим (своїм) розсудом*;
по мере чего – *у міру чого* (*відповідно до чого*);
по условию – *за умовою*;
по той причине – *з тієї причини*;
по данному факту – *з того факту*;
по требованию сотрудников – *на вимогу співробітників*;
по заказу – *на замовлення*;
отпуск по болезни – *відпустка через хворобу*;
по целым дням – *цілими днями*;
экономист по образованию – *економіст за освітою*.

3. Перекладіть подані речення на українську мову.

Данный отчет будет сформирован *по мере* поступления информации. *По условиям* договора срок поставки товара истекает 20 мая 2013 года. Новая фирма предоставляет услуги *по заказу* товаров почтой. Сотрудница банка написала заявление с просьбой предоставить ей *отпуск по болезни*. *Экономист по образованию*, он считал, что сбалансированный бюджет поможет предприятию преодолеть период кризиса.

4. Складіть простий план до перекладеного тексту.

5. Користуючись планом, перекажіть текст "Приватна власність".

Рекомендована література

1. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посібн. / Н. В. Ботвина. – К. : Артек, 1999.

2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь; ВТФ "Перун", 2003. – 896 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь; ВТФ "Перун", 2007. – 1736 с.

4. Гайдамака Г. Г. Практичний курс з української мови для студентів-іноземців : практ. посібн. / Г. Г. Гайдамака, Л. С. Данкіна, О. С. Черемська. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 147 с.

5. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К. : Femina, 1995.

6. Івченко А. Тлумачний словник української мови / А. Івченко. – Х. : Фоліо, 2001.

7. Культура фахового мовлення : навчальний посібник / за ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці : Книги ХХІ, 2005. – 572 с.

8. Мацюк З. О. Українська мова професійного спілкування / З. О. Мацюк, Н. І. Станкевич. – К. : Каравела, 2005.

9. Мацько Л. І. Культура українського фахового мовлення : навч. посібн. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ "Академія", 2007. – 360 с.

10. Посібник з теорії і практики ділової української мови / укл. Антонюк Т. М. – Чернівці : 2000. – 57 с.

11. Професійна мова економіста / О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака, В. Ф. Жовтобрюх та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 288 с.

12. Російсько-український словник наукової термінології: суспільні науки. – К. : Наукова думка, 1994.

13. Словник іншомовних слів / Л. О. Пустовіт, О. І. Скопненко, Г. М. Сюта та ін. – К. : Довіра, 2000. – 635 с.

14. Словник синонімів української мови: у 2-х томах / редкол. А. А. Бурячок та ін. – К. : Наукова думка, 2000.

15. Українське термінознавство / Т. І. Панько, Т. І. Кочан, І. М. Кочан та ін. – Львів : Вид. "Світ", 1994. – 214 с.

16. Черемська О. С. Теорія і практика перекладу економічного тексту : конспект лекцій / О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 100 с.

17. Шевелєва Л. А. Український правопис у таблицях: Правила, винятки, приклади, коментарі, словник орфографічних труднощів / Л. А. Шевелєва. – Х. : Світ дитинства, 2004. – 88 с.

18. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення / С. В. Шевчук. – К. : Вища школа, 2008. – 487 с.

19. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : навч. посібн. / С. В. Шевчук. – К. : Вища школа, 1997. – 271 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Завдання та вправи
з навчальної дисципліни
"УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)"
для іноземних студентів
усіх напрямів підготовки
денної форми навчання

Укладач **Карікова** Наталія Миколаївна

Відповідальний за випуск **Черемська О. С.**

Редактор **Пушкар І. П.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 211
Підп. до друку Формат 60×90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.
Ум.-друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,75. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.